

Zonnepark Abdissenbosch

Datum: 4 november 2019

Projectnaam: Zonnepark Abdissenbosch
 Projectnummer: 24-2019-OV-003
 Projectgebied: Abdissenbosch
 Onderdeel: Beheeradvies
 Versie: 2^e
 Status: Definitief
 Document: 20191128 Beheeradvies Zonnepark Abdissenbosch
 Auteur: L. Le Mire
 Trekkers: S. van den Beuken

Aanleiding

Bodemzorg Limburg is voornemens een zonnepark in te richten op de afgewerkte stort in Abdissenbosch in de gemeente Landgraaf. Omdat de inrichting als zonnepark effect kan hebben op aanwezige beschermde flora en fauna heeft Bodemzorg Limburg een natuurtoets Wet natuurbescherming laten uitvoeren. Belangrijkste conclusie uit deze natuurtoets is dat er met betrekking tot de herpetofauna tijdens de uitvoeringsfase verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden en dat er ontheffing aangevraagd dient te worden bij de provincie. Deze ontheffing is inmiddels verstrekt onder de voorwaarden dat er onder meer op en nabij het zonnepark schuilplaatsen gecreëerd worden, zoals stobben, steen- en houtstapels, stronken en boomstammen, waardoor leefgebied van amfibieën en reptielen wordt verbeterd en alle voorbereidende werkzaamheden in ruimte en tijd worden gefaseerd en de werkzaamheden plaatsvinden in de minst gevoelige periode in overleg met een deskundige op het gebied van herpetofauna.

Doel

Deze notitie heeft tot doel een advies te geven om de natuurwaarden van het plangebied zowel gedurende de aanlegfase als de periode na realisatie van het zonnepark in stand te houden en te verhogen. Specifieke aandacht gaat daarbij uit naar de inrichting- en beheermaatregelen met betrekking tot de herpetofauna. Doelsoorten uit deze soortgroepen zijn de beschermde alpenwatersalamander, kamsalamander, poelkikker, rugstreeppad, vinpootsalamander, gladde slang, hazelworm, levendbarende hagedis en zandhagedis.

Uitgangssituatie

Het zonnepark is ongeveer 12 hectare groot en bestaat uit twee delen die gescheiden worden door een waterpartij. Het bestaat overwegend uit droog kruidenrijk grasland met her en der opslag van bomen en struiken. De voedselarme, zwak zure tot zwak basische bodem bestaat uit een kunstmatig aangebrachte afdeklaag van grond die van elders is aangevoerd. Het terrein staat niet onder invloed van het grondwater, vanwege de ligging op circa 85 meter boven NAP en de afdichtende folie op 1 meter diepte. Plaatselijk daar waar regenwater stagneert ontstaan tijdelijk vochtige plekken.

De vegetatie wordt gekenmerkt door vrij algemeen voorkomende soorten grassen en kruiden van droge zandgronden, zoals onder andere brem, hazenpootje, rode klaver, gewone rolklaver, st. janskruid, bezemkruidkruid, heelblaadjes, Canadese fijnstraal, muizenootje, grote kaardenbol en zomerfijnstraal. Op de wat vochtigere en voedselrijke plekken groeit pitrus, kleine duizendknoop en braam. In het terrein is lokaal opslag opgekomen van struik- en boomvormers, zoals hondsroos, robinia, duindoorn, kruipwilg, boswilg, grove den en berk. Het zonnepark wordt omgeven door gemengd loofhout aan de zuidkant en een opstand van grove den aan de noordkant.

Het terrein fungeert als belangrijk leefgebied voor veel soorten dieren, met name de herpetofauna. Van deze soortgroep zijn onder andere waargenomen: gladde slang, levendbarende hagedis, hazelworm, vinpootsalamander, rugstreeppad, alpenwatersalamander, kleine watersalamander, groene en bruine kikker. In de omgeving van het zonnepark zijn ook zandhagedissen en kamsalamanders waargenomen.

Van de zoogdieren zijn waarnemingen bekend van bunzing, das, egel, haas, ree en vos.

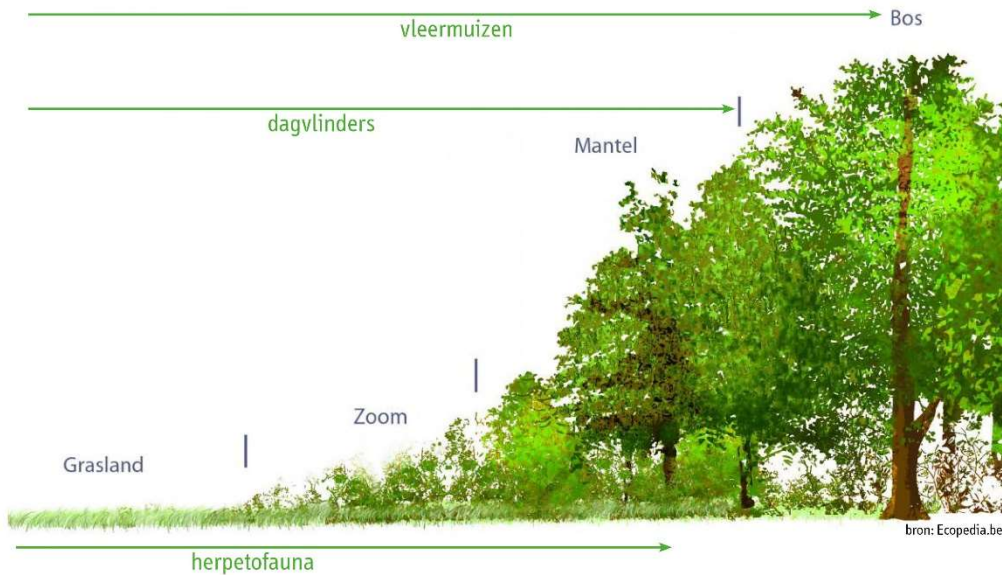
Het kruidenrijk grasland en de bos- en struweelranden zijn van belang als leefgebied van vele soorten dagvlinders, waaronder de waargenomen soorten bruin zandoogje, citroenvlinder, hooibeestje, oranje zandoogje, staartblauwtje en bont zandoogje.

Inrichting- en beheer

De inrichtings- en beheermaatregelen hebben betrekking op de twee terreinen die worden ingericht als zonnepark en het gedeelte ten noorden hiervan, dat grotendeels bestaat uit een opstand van grove dennen.

Zoals eerder vermeld zijn de maatregelen vooral gericht op het versterken van habitat van eerder genoemde doelsoorten.

Het leefgebied van hazelwormen bestaat uit bosranden, houtwallen en struweel met voldoende schuilgelegenheid in de vorm van boomstronken, holen en gaten. De zandhagedis, levendbarende hagedis en gladde slang zijn meer gebonden aan open terreindelen, zoals heide, open bos en grasland met voldoende structuur in de vegetatie om als schuilgelegenheid te dienen. De zandhagedis heeft een duidelijke voorkeur voor terreinen met open zandige plekken, terwijl de levendbarende hagedis wat vochtigere terreinen prefereert. Geleidelijke structuurrijke overgangen van korte grazige vegetaties via een mantel- en zoomvegetatie naar opgaande beplantingen dragen bij aan versterking van het leefgebied van deze soortgroep (zie figuur).

Leefgebied van alpenwatersalamanders bestaat uit voortplantingswater nabij struweel en houtwallen. Vinpootsalamanders planten zich voor in bospoelen die permanent water bevatten. Het leefgebied van de kamsalamander wordt gekenmerkt door een kleinschalig cultuurlandschap in de directe nabijheid van voortplantingswateren. Rugstreep padden zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van zandige pioniersituaties met ondiep snel opwarmend water dat periodiek droogvalt. In verband met de overlevingskansen van de larven is het van belang dat de voortplantingswateren visvrij zijn.

Leefgebied van reptielen kan worden verbeterd door de grove dennenopstand aan de noordzijde van het zonnepark gefaseerd te kappen. Dit betreft een strook van ongeveer 4,5 hectare. Een fasering van de kap over een periode van zes jaar is gewenst en uit oogpunt van de verleende ontheffing zelfs vereist, opdat er tijdens de inrichtingsfase voldoende leefgebied in stand blijft voor aanwezige wettelijk beschermde diersoorten. De strook grove dennen is zo'n 600 meter lang. Door de noordzijde jaarlijks over een lengte van circa 100 meter en een breedte van 50 meter vrij te kappen, te beplanten met laagblijvend struweel en een strook van ongeveer 25 meter grenzend aan het zonnepark in te zaaien met een kruidenrijk mengsel ontstaat er na 5 à 6 jaar een gradiëntrijke overgang van de gras- en kruidenrijke vegetatie op het zonnepark naar een zoom- en mantelvegetatie aan de noordzijde van het zonnepark. Bovendien wordt er op die manier een ecologische verbinding gerealiseerd tussen het oostelijk gelegen heideterrein en de westelijk gelegen locatie waar het ecoduct is gepland. Door in de kruidenrijke rand op plekken takkenhopen en boomstronken aan te brengen ontstaat er schuilgelegenheid voor de fauna. Geschikte struweelsoorten om aan te planten zijn vuilboom, wegedoorn, sleedoorn, eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, wilde kardinaalsmuts en hondsroos. De kruidenrijkdom kan verhoogd worden door delen van het terrein in te zaaien met een kruidenrijk zaadmengsel. Een punt van aandacht voor wat betreft het ten noorden van het zonnepark gelegen gebied is dat er gedurende de omvorming van de grove dennenopstand op de open gekapte delen uitzaaiing van met name grove den, berk en Amerikaanse vogelkers kan plaatsvinden. Indien dat het geval is, dient de opslag jaarlijks handmatig te worden uitgestoken of uitgetrokken. Na de volledige inrichting van het gebied kan dit deelgebied het beste worden beheerd door middel van een extensieve schapenbegrazing. De begrazing dient gestart te worden na de bloei en zaadvorming van de ingezaaide kruiden met een graasdruk van 2 dieren per hectare. In tegenstelling tot maaien zorgt deze beheervorm voor meer structuur in de vegetatie en behoud van

microreliëf. Begrazing met rundvee is om praktische redenen op deze locatie niet de meest ideale beheervorm vanwege de geaccidenteerdheid van het terrein. Omdat in dit terreingedeelte een geleidelijke overgang van korte vegetaties naar struweel wordt nagestreefd, is een begrazingsbeheer met geiten hier minder geschikt. Het reeds aanwezige raster zal voor deze vorm van eindbeheer op een paar locaties moeten worden uitgebreid.

De soortensamenstelling van de vegetatie op het zonnepark kan worden verhoogd door hier een extensieve begrazing met schapen en/of landgeiten in te voeren om eerder genoemde redenen. Dat wil zeggen 2 dieren per hectare. Hier wordt gestreefd naar open vegetatiestructuren. De begrazing dient gestart te worden na de bloei en zaadvorming van de kruidenrijke vegetatie. Het merendeel van de biomassa dient voor de winter te zijn afgegraasd, waarna de dieren van het terrein verwijderd dienen te worden. Om de soortensamenstelling van de kruidenrijke vegetatie te verhogen kan een kruidenrijk zaadmengsel ingezaaid worden door oppervlakkige bewerking van de bodem. Geschikte soorten zijn onder andere opgenomen in de lijst in de bijlage. Doordat de begrazing extensief is zullen er plekken ontstaan die wat ruiger zijn met opslag van struikvormers, struweel en hoger opgaande kruiden. Deze plekken zijn van belang als schuil- en voedselplek voor de fauna.

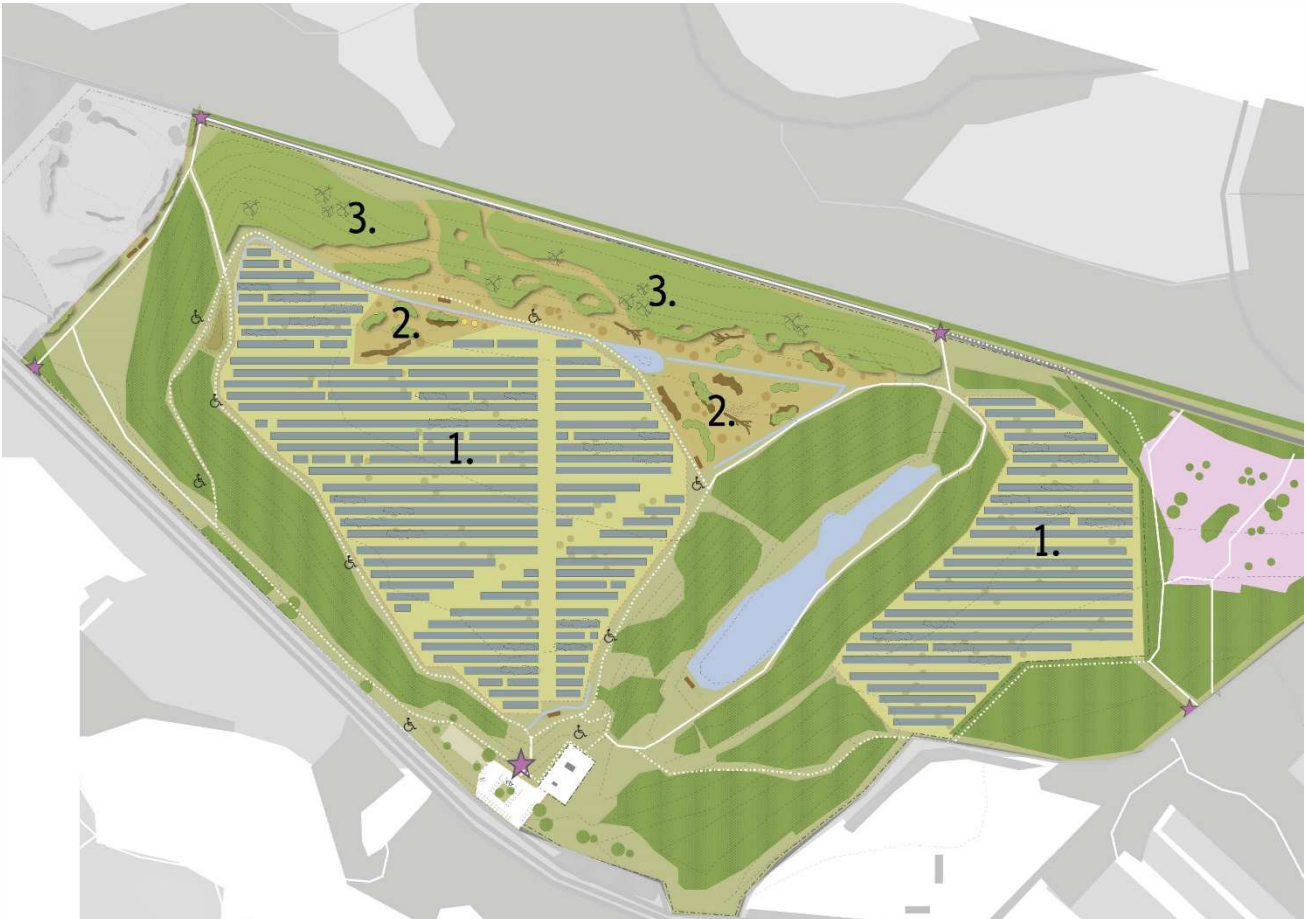
Het terrein zal na realisatie van het zonnepark worden ingericht ten behoeve van wandelrecreatie. Een voorwaarde is dat delen rolstoeltoegankelijk zijn. Hiertoe zullen alle nieuw aan te leggen paden en bestaande te handhaven paden worden verhard met een gebonden halfverharding met een zogenaamde nul fractie of stabilisator, zoals Gralux, Dololux of soortgelijk materiaal over een breedte van 1,80 meter. Op enkele plekken zullen picknicksets, rustbanken, infopanelen en afvalbakken worden geplaatst. Jaarlijks dienen de voorzieningen gecontroleerd te worden op gebreken en dienen waar nodig herstelwerken uitgevoerd te worden.

Monitoring

Het is van belang de effecten van het beheer op de vegetatiestructuur en de soorten te blijven volgen, zodat de beheermaatregelen tijdig kunnen worden bijgesteld,. Zo kan een te hoge graasdruk of een te lange graasperiode ertoe leiden dat de gewenste vegetatiestructuur teniet wordt gedaan en een te lage graasdruk er voor zorgen dat de gewenste openheid verdwijnt. Een van de voorwaarden die verbonden is aan de verleende ontheffing is dat er jaarlijks gemonitord wordt.

Planning

In onderstaand schetsontwerp zijn de beheervakken weergegeven. Voor ieder vak is vervolgens kort beschreven welke inrichtings- en beheermaatregelen zijn voorzien. Conform de voorwaarden van de ontheffingen dient de inrichting van de verschillende beheervakken gerealiseerd te zijn bij het gereedkomen van het zonnepark.

Vak 1

Zonnepark: totale oppervlak bedraagt circa 12 hectare.

- Jaarlijks instellen van een extensieve schapen en/of geitenbegrazing bij voorkeur met soorten die geschikt zijn voor het beheer van soort armere terreinen, zoals de Hollandse landgeit, mergellandschaap of Kempisch heideschaap. De veedichtheid bedraagt ongeveer 2 dieren per hectare. Start van de begrazing na de bloei en zaadrijping van de vegetatie, globaal gezien vanaf medio september tot eind november.
- Eenmalig Inzaaien met bloemrijk zaadmengsel met soorten die in de bijlage zijn vernoemd in de nazomer of herfst in de hoeveelheid van circa 2 gram per vierkante meter.
- Eenmalig plaatsen van picknicksets, banken, informatiepanelen en afvalbakken. Aanleg nieuwe paden en vervangen verharding van de te handhaven bestaande paden met Gralux, Dololux of een soortgelijk materiaal. Jaarlijkse controle op de onderhoudstoestand en waar nodig vervanging en/of herstel van het recreatief meubilair.

Vak 2

Overgangszone naar noordkant terrein: oppervlakte bedraagt ongeveer 1 hectare.

- Jaarlijks instellen van een extensieve begrazing met schapen te samen met vak 3 nadat de gehele grove dennenopstand is omgevormd. De graasdruk kan hier iets minder zijn – ongeveer 1,5 dieren per hectare - omdat enige opgaande begroeiing in de vorm van struiken en struweel gewenst is in verband met de geleidelijke overgang via een zoom en mantel naar de grazige vegetatie in het zonnepark.
- Eenmalige aanplant struweelvormers in groepsverband met soorten als eenstijlige meidoorn, wilde kardinaalsmuts, Gelderse roos, sleedoorn, vuilboom, hondsroos.
- Eenmalig Inzaaien met bloemrijk zaadmengsel met soorten die in de bijlage zijn vernoemd in de nazomer of herfst in de hoeveelheid van circa 2 gram per vierkante meter.
- Eenmalige aanleg schuilplekken zoals, takkenrillen, houtstronken, steenhopen.
- Eenmalige aanleg voortplantingswater voor amfibieën, diameter circa 8 tot 10 meter, diepte maximaal 80 centimeter (i.v.m. afdekfolie stort), talud verhoudingen: noordzijde 1 : 4, overige zijden 1 : 3.
- Eenmalig plaatsen van picknicksets, banken, informatiepanelen en afvalbakken. Aanleg nieuwe paden en vervangen verharding van de te handhaven bestaande paden met Gralux, Dololux of een soortgelijk materiaal. Jaarlijkse controle op de onderhoudstoestand en waar nodig vervanging en/of herstel van het recreatief meubilair.

Vak 3

Noordzijde: oppervlakte bedraagt ongeveer 3,5 hectare.

- Eenmalige aanplant struweelvormers, zoals vuilboom, eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, sleedoorn, hondsroos en wegedoorn in groepen, waarbij plaatselijk open plekken gecreëerd worden.
- Jaarlijkse controle op en bestrijding van zaailingen van Amerikaanse vogelkers, grove den en berk gedurende de periode van omvorming.